

Methodology Analysis and generalization of scientific and methodical literature. The analysis of scientific literature made it possible to formulate a questionnaire for further scientific research.

Scientific novelty On the basis of the questionnaire, new data were obtained regarding the movement mode of football referees, the types of movement activity they prefer were analyzed; the issue of stressful situations during a football match and ways to overcome them are considered

Conclusions The work considered and analyzed the peculiarities of the activity of a football referee at the current stage. It was found that this profession is an extremely important and responsible component of sports, and significantly affects the development and popularization of the game.

The key aspects of the psychological training of referees have been determined, including the development of stress resistance, the ability to make objective decisions and interaction with the participants of the game. Based on the results of the study, it can be affirmed that a successful referee must possess a wide range of skills that combine the technical aspects of the job with a deep understanding of the game.

An important part of the work was the analysis of the challenges faced by modern football referees, such as public pressure, criticism from the players and spectators. Highlighting these issues is an important step in the training and support of arbitrators aimed at improving their professional performance.

In general, this work highlights the key aspects of the work of a football referee at the current stage, taking into account the technical, psychological, physical and socio-cultural requirements of this profession. The results of the study serve as a basis for further discussions and development of strategies for improving judicial activity.

Key words: football, football referee.

УДК 378:796(73)

Оксана Філоненко

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
ORCID ID 0000-0003-4453-9887
DOI 10.24139/2312-5993/2024.03/314-324

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ США ТА УКРАЇНИ

У статті здійснено порівняльну характеристику системи фізичного виховання у закладах вищої освіти США та України.

Для вирішення поставленої мети було використано такі методи дослідження: теоретичні: аналіз педагогічної літератури, нормативних документів, матеріали періодичних видань із теми дослідження; структурно-логічний аналіз та систематизація; зіставлення різних поглядів на проблему; узагальнення.

Встановлено, що в американській системі фізичне виховання студентів не є обов'язковою навчальною дисципліною і не існує єдиної типової уніфікованої програми. Кожний штат, округ, окремий ЗВО чи викладач мають право на розробку програми з фізичного виховання, власних рекомендацій залежно від інтересів студентів, умов, традицій ЗВО і особливостей викладацького складу та матеріально-технічної бази. Головним завданням фізичного виховання США

виступає формування фізично здорової людини. Таким чином, концепція фізичного виховання США дає можливість студентам займатися тим, що їм подобається. У США вважають, що нав'язана проти волі студентам програма не принесе користі. Тому в університетах активно реалізуються різні ігри, види спорту, які студенти можуть обирати самостійно. Заняття фізичною культурою в Америці проходять здебільшого в ігровій формі.

В Україні у закладах вищої освіти фізична культура є обов'язковою та регламентується нормативними документами. Фізичне виховання у вузі проводиться протягом всього періоду навчання студентів і здійснюється в різноманітних формах, які взаємопов'язані, доповнюють один одного і є єдиним процесом фізичного виховання студентів. Структура фізичного виховання студентів включає три відносно самостійних блоки: фізичне виховання, студентський спорт і активне дозвілля. У закладах вищої освіти України студенти не обирають вид спорту, з урахуванням якого відбуватимуться заняття.

Перспективи подальших розвідок напряму вбачаємо у вивченні можливостей застосування американського досвіду виховання фізичної культури студентів у системі вищої освіти України.

Ключові слова: фізичне виховання, фізична культура, закладах вищої освіти, досвід США та України.

Постановка проблеми. У США фізичному вихованню приділяється значну увагу, країну також називають однією з найрозвиненіших у цій галузі. Все життя американців перейнято духом суперництва. При вступі до закладу вищої освіти абітурієнт зі спортивними здобутками має значні переваги перед іншими вступниками. Тому підлітки та юнаки, які приділяють увагу своїй фізичній формі, можуть насамперед здобути якісну освіту.

Сьогодні перед студентською молоддю й українським суспільством поставлено соціально-економічне завдання з інтеграції вітчизняного культурного потенціалу у світову спільноту. Фізичне виховання у сфері вищої освіти має на меті забезпечити виховання в осіб, що навчаються у закладах вищої освіти, потреби самостійно опановувати знання, вміння й навички управління фізичним розвитком людини засобами фізичного виховання та навчання застосовувати набуті цінності в життєдіяльності майбутніх фахівців (Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах, 2006).

Аналіз актуальних досліджень. Фізичному вихованню студентської молоді США присвячені дослідження американських учених, як Г. Векслер, С. Лі, Дж. Фалтон, Д. Томас, Д. Поуп, Б. МакКаллік, А. Ропер, К. Франс, К. Енніс та ін. Окремим аспектам виховання фізичної культури студентів в університетах США

присвячені праці українських дослідників: Т. Дереди, Г. Грибан, А. Ковальчук, Д. Мазний, С. Мединського, Л. Рибалко, М. Ричкова, Л. Черній та ін. Однак, враховуючи сучасні запити освіти на вивчення світового досвіду потребують подальшого дослідження особливості фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти США та України з метою вивчення можливостей застосування американського досвіду виховання фізичної культури студентів у системі вищої освіти України.

Мета статті – здійснити порівняльну характеристику системи фізичного виховання у закладах вищої освіти США та України.

Методи дослідження. Для вирішення поставленої мети було використано такі методи дослідження: теоретичні: аналіз педагогічної літератури, нормативних документів, матеріали періодичних видань із теми дослідження; структурно-логічний аналіз та систематизація; зіставлення різних поглядів на проблему; узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Заняття фізичною культурою у закладу вищої освіти США відрізняються від України. Оскільки США наголошує на фізичній підготовці, то й вузи приділяють цьому особливу увагу. Так, у студентів США є більше можливостей реалізувати себе у цій галузі. В американській системі фізичне виховання студентів не є обов'язковою навчальною дисципліною і не існує єдиної типової уніфікованої програми. Кожний штат, округ, окремий ЗВО чи викладач мають право на розробку програми з фізичного виховання, власних рекомендацій залежно від інтересів студентів, умов, традицій ЗВО і особливостей викладацького складу та матеріально-технічної бази. Фізичне виховання студентів у США здійснюється в кожному ЗВО засобами спортивної підготовки з обраних видів спорту, обов'язкові заняття з фізичного виховання є тільки на I курсі. В усіх університетах передбачено курс оздоровчого фізичного тренування (Health Related Fitness Training).

Найчастіше практикуються такі основні форми організації занять з фізичного виховання: 1) заняття у факультативних групах за обраним видом рухової активності з обов'язковим відвідуванням, виконання певних вимог і складанням заліків для отримання залікових балів, що йдуть у диплом; 2) участь у будь-яких масових змаганнях за власним вибором; 3) заняття одним з видів спорту чи рухової активності в групі або самостійно для зміцнення здоров'я, проведення дозвілля тощо. Найпоширенішою формою фізичного вдосконалення студентів є факультативні заняття загальної фізичної підготовки, спортивного

тренування та рекреації, що організуються на елективній основі. Окрім того, у центрах здоров'я фахівці проводять заняття у лікувальних і оздоровчих групах, у яких займаються практично здорові студенти, що не мають бажання або не хочуть займатися спортом. У центрах здоров'я студенти можуть пройти діагностування функціональних можливостей різних систем чи комплексне лікарське обстеження. На основі отриманих даних для кожного студента розробляється індивідуальна програма фізкуль-турно-оздоровчих занять з урахуванням обсягу та інтенсивності навантаження, енергозатрат, харчування тощо. Велика кількість американців прославили свою країну саме у галузі спорту (Ковальчук, Грибан, 2014).

У країні в основному реалізується програма під назвою «Фізична досконалість», до якої входять такі аспекти, як м'язова та аеробна витривалість, гнучкість, м'язова сила та гармонійне фізичне виховання. Програма орієнтована на індивідуальний підхід та постійне оновлення навчального матеріалу. В університетах США дають як практичні, і теоретичні знання. В основному заняття фізичною культурою проходять двічі на тиждень: одне з них практичне, а інше – теоретичне, але вони не є обов'язковими дисциплінами. Також наприкінці семестру проходить обов'язкове тестування з теоретичної частини. На теоретичних заняттях студентів знайомлять із правилами здорового харчування, як правильно тренуватися, як організувати тренувальний процес на тренажерах і без, яких заходів безпеки варто дотримуватися. Найбільшою популярністю в США користуються біг підтюпцем, аеробіка та американський футбол. Заняття у вишах проводять лише кваліфіковані тренери. Зауважимо, що у США поняття «викладач із фізичної культури» повністю відсутнє.

Також специфічно організовано діяльність кафедр у США. Найчастіше в університетах організовані кафедри фізичного виховання. У деяких університетах навіть є два завідувача кафедри, це чоловік та жінка, які керують по чергово. Окрім кафедр фізичного виховання існують відділи спорту та рекреації масового спорту. Вони займаються підготовкою збірних команд від університету у міжвузівських змаганнях, а відділ рекреації займається організацією змагань всередині університету. Таким чином, такий розподіл обов'язків дозволяє не допустити домінування однієї спортивної діяльності в порівнянні з іншими.

Головним завданням фізичного виховання США виступає формування фізично здорової людини. Таким чином, концепція фізичного виховання США дає можливість студентам займатися тим, що їм подобається. У США вважають, що нав'язана проти волі студентам програма не принесе користі. Тому в університетах активно реалізуються різні ігри, види спорту, які студенти можуть обирати самостійно (Adams, Brynteson, 1995).

Сьогодні перед студентською молоддю й суспільством поставлено соціально-економічне завдання з інтеграції вітчизняного культурного потенціалу у світову спільноту. Проте його реалізація під силу тільки фахівцям нової формації, що відповідають за комплекс професійних та особистих якостей сучасним вимогам. Крім глибоких професійних знань з обраної спеціальності, такий фахівець повинен мати високі фізичні кондиції й працездатність, особисту фізичну культуру, духовність, певні лідерські якості. Він має не боятися конкуренції, уміти ухвалювати самостійні рішення, тобто бути творчою, глибокодумною, активною й високоморальною особистістю. Стратегія розвитку фізичної культури студентів виявляється в послідовній гуманізації педагогічного процесу – гаранта формування фахівця нової формації (Стасенко, 2012).

В Україні у закладах вищої освіти фізична культура є обов'язковою та регламентується Законом України «Про фізичну культуру і спорт» (Закон України від 11.06.2015 р.), Законом України «Про вищу освіту» (Указ Президента України № 1556 – VII від 1 липня 2014 р.).

Фізична культура студентів є нерозривною складовою частиною вищої гуманітарної освіти. Вона виступає якісною і результативною мірою комплексного впливу різних форм, засобів і методів на особу майбутнього фахівця в процесі формування його професійної компетенції. Результатом цього процесу є рівень індивідуальної фізичної культури кожного студента, його духовність, рівень розвитку професійно значущих здібностей. Зміст фізичної культури студентів, стратегія пріоритетних напрямків в її розвитку взаємопов'язані із соціально-економічними чинниками. Державна політика в галузі вищої освіти визначає соціальне замовлення на майбутнього фахівця і ступінь його фізичної готовності (Булгаков, Жуковський, 2022).

Мета фізкультурної освіти у ЗВО – задовольнити об'єктивну потребу студентів у засвоєнні системи спеціальних знань, набути

професійно-значимі уміння та навички, забезпечити гармонійний розвиток фізичних якостей.

Для досягнення мети фізичного виховання у ЗВО передбачено вирішення таких завдань:

1) всебічний розвиток фізичних здібностей і на цьому підґрунті зміцнення здоров'я та забезпечення високої розумової і фізичної працездатності;

2) оволодіння спеціальними знаннями, формування потреби у систематичних заняттях фізичними вправами з використанням різноманітних форм;

3) досягнення загальної фізичної підготовленості в обсязі вимог і норм, які відповідають обов'язковій програмі ЗВО;

4) забезпечення необхідної фізичної підготовленості в обсязі вимог обраного фаху;

5) знання основ організації і методики впровадження найефективніших видів рухової активності;

6) знання основ методики оздоровлення та фізичного вдосконалення традиційними і нетрадиційними засобами фізичної культури;

7) систематичне фізичне тренування з оздоровчим та спортивним спрямуванням;

8) освоєння організаційних умінь і навичок для проведення самостійних форм занять фізичною культурою (Булгаков, Жуковський, 2022).

Сьогодні фізичне виховання студентської молоді, на жаль, далеке від досконалості, що зумовлено низкою об'єктивних причин: недостатньою кількістю позааудиторних занять із фізичного виховання; низьким рівнем мотивації до самостійних занять фізичними вправами; недостатнім рівнем спеціальних знань і практичних умінь у галузі фізичної культури; низьким рівнем використання новітніх технологій і сучасних технічних засобів під час позааудиторних занять; недостатнім фінансовим забезпеченням; низькою ефективністю управління фізичним вихованням, яке здійснюється у вищих навчальних закладах (Томащук, Сенько, 2018).

Т. Круцевич зазначає, що «у діючій системі фізичного виховання студентів використовують три рівні організації занять різного ступеня регламентації: 1) академічний (обов'язкові заняття у сітці навчального закладу); 2) факультативний (самодіяльні заняття у секціях, клубах за інтересом); 3) самостійні (індивідуальні й групові заняття спортивного чи фізкультурно-кондиційного характеру), спортивно-ігрові заняття за

вільним характером; змагальні форми організації занять; туристичні походи; «малі» форми занять. Сьогодні практичні заняття з фізичного виховання у ВНЗ – позааудиторні, вони проходять поза розкладом 2 години на тиждень у перші два роки навчання (I-II курс). Ці заняття, як правило, навчальний заклад зараховує до факультативних (необов'язкових). Численні публікації науковців свідчать, що за такої організації фізичного виховання марно сподіватись навіть не на розвиток, а на збереження наявного рівня фізичного стану, здоров'я студентів. Така ситуація спонукає до пошуку альтернативних заходів заохочування студентів до самостійних форм занять, до здорового способу життя й активного дозвілля» (Круцевич, 2010).

Фізичне виховання у вузі проводиться протягом всього періоду навчання студентів і здійснюється в різноманітних формах, які взаємопов'язані, доповнюють один одного і є єдиним процесом фізичного виховання студентів. Структура фізичного виховання студентів включає три відносно самостійних блоки: фізичне виховання, студентський спорт і активне дозвілля. Для діяльності студентів у сфері фізичного виховання пріоритетними є освітні аспекти. Фізична освіта направлена на задоволення об'єктивної потреби студентів в освоєнні системи спеціальних знань, набутті професійно значущих умінь і навиків. Навчальні заняття є основною формою фізичного виховання у вищих навчальних закладах. Вони плануються в навчальних планах з усіх спеціальностей і їх проведення забезпечується викладачами кафедр фізичного виховання. Самостійні заняття сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяють збільшити загальний час занять фізичними вправами, прискорюють процес фізичного вдосконалення, це є одним із шляхів упровадження фізичної культури і спорту в побут і відпочинок студентів. Разом із навчальними заняттями правильно організовані самостійні заняття забезпечують оптимальну безперервність і ефективність фізичного виховання. Ці заняття можуть проводитися у позанавчальний час за завданням викладачів або в секціях (Булгаков, Жуковський, 2022).

Основою державного стандарту фізичного виховання у системі вищої освіти є навчальні програми з фізичного виховання. Вони розробляються на підставі затверджених державних стандартів освіти різних рівнів підготовки та нормативних документів, які регламентують організацію навчально-виховного процесу у ЗВО, затверджуються Міністерством освіти і науки України як базові і

визначають мінімальний рівень обов'язкової фізкультурної освіти, який держава гарантує на всіх етапах навчання

Структура базової навчальної програми з фізичного виховання передбачає поетапне протягом чотирьох років навчання на рівні бакалавра. На 1-му курсі мета фізичного виховання – адаптація до інтенсивної інтелектуальної діяльності, виховання стійкого інтересу до занять фізичною культурою та спортом. На 2-му курсі – всебічний розвиток організму; на 3-4-х курсах – формування потреби у здоровому способі життя.

Керівництво процесом фізичного виховання студентів здійснює кафедра фізичного виховання, яка може складатися з самостійних структурних підрозділів, відповідальних за окремі ділянки роботи. Керівництво кафедрою здійснює її завідувач, який є відповідальним за всі напрямки роботи кафедри (Організація та методика фізичного виховання студентів)

Найчастіше у вузах країни проводиться діагностика рівня здоров'я студентів, і вже з огляду на це проводяться заняття. Студентів ділять на підгрупи, і кожна з них займається відповідно до своїх можливостей. Обстеження та спостереження за станом здоров'я здійснюється медпунктом вузу та поліклінікою.

Кафедра фізичного виховання вишу відповідає за здійснення освітнього процесу з даної дисципліни, яка відповідає вимогам навчального плану та робочої програми.

В університетах України студенти не обирають вид спорту, з урахуванням якого відбуватимуться заняття. Заняття проходять за принципом всебічного розвитку з метою оздоровлення.

Завдання викладача вищої школи полягає в тому, щоб забезпечити поступову трансформацію ставлення до фізичного виховання у студентів закладів вищої освіти з активно-негативного в активно-позитивний, оскільки відомо, що найвищих результатів досягають ті студенти, у яких сформоване саме таке ставлення до занять фізичним вихованням (Топчієва, 2020).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, розглянувши особливості фізичної культури в університетах США та України констатуємо, що викладання та її принципи відрізняються один від одного. У США, на відміну від України, фізична культура не є обов'язковою дисципліною. Наступна відмінність у тому, що у США студентам надають можливість вибору видів спорту. Заняття фізичною

культурою в Америці проходять здебільшого в ігровій формі. Оцінюючи два принципи викладання та проведення занять із дисципліни «Фізична культура», можна зробити кілька висновків. Для американських студентів спорт є можливістю здобути кваліфіковану вищу освіту та відкрити двері в перспективне майбутнє, а ось українські студенти найчастіше фізичну культуру сприймають як навчальну дисципліну, відвідуючи предмет заради заліків. Але не кожен студент дотримується цієї точки зору, частина університетів, що навчаються, також сприймає заняття в межах даного предмета як можливість підтримати здоров'я та фізичну форму. У тому, що американські студенти частіше обирають спорт як принцип життя, ніж українські, зовсім не означає, що вони сильніші або в чомусь випереджають. Це не дивно, адже в Америці спортивні ігри користуються більшою популярністю. На цю обставину дуже сильно впливає те, що спорт може дати їм можливість здобути освіту, тоді як українські студенти приділяють більше уваги профільним предметам. В Україні фізична культура є обов'язковим предметом, саме тому більшість студентів відвідують цю дисципліну регулярно. Позитивом також є те, що студентів ділять на групи відповідно до стану здоров'я. Тому кожен студент має можливість займатися з урахуванням своїх можливостей. Таким чином кожна модель викладання відповідає тим вимогам, які підходять певній країні. Саме тому у кожній країні своє завдання фізичної культури.

Перспективи подальших розвідок напряму вбачаємо у вивченні можливостей застосування американського досвіду виховання фізичної культури студентів у системі вищої освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

- Закон України «Про фізичну культуру і спорт». (2015). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/640/200> (*Law of Ukraine "On Physical Culture and Sports"*). (2015). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/640/200>.
- Ковальчук, А. Г., Грибан, Г. П. (2014). Фізичне виховання і спорт у вищих навчальних закладах США, *Студентська спортивна наука*, 4, 65–66. URL: http://eprints.zu.edu.ua/12434/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA%20_d.pdf (Kovalchuk, A. G., Hryban, G. P. (2014). Physical education and sports in higher educational institutions of the USA, *Student Sports Science*, 4, 65–66. URL: http://eprints.zu.edu.ua/12434/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA%20_d.pdf).
- Круцевич, Т. Ю. (2010). *Рекреація у фізичній культурі різних груп населення*. К.: Олімпійська література, 246. (Krutsevich, T. Yu. (2010). *Recreation in the physical culture of different population groups*. K.: Olympic literature, 246).

Лекційний курс з дисципліни «Фізичне виховання у закладах вищої освіти» (2022). / Укл. О.І. Булгаков, Є.І. Жуківський. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 50. (Lecture course on the discipline "Physical education in institutions of higher education" (2022). / On O.I. Bulgakov, E.I. Zhukovsky. Zhytomyr: 50, I. Frank University of Applied Sciences).

Організація та методика фізичного виховання студентів, URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/24477> (Organization and methods of physical education of students, URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/24477>).

Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах. (2006). Наказ Міністерства освіти і науки України, 11.01.2006 р. № 4. *Інформаційний збірник*, 2006, 10–12, 16–37. (Regulations on the organization of physical education and mass sports in higher educational institutions. (2006). Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, January 11, 2006, 4, *Information collection*, 10–12, 16–37).

Стасенко, О. (2012). *Дидактико-методичні аспекти фізичного виховання студентів у вищих навчальних закладах.* URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/229327875.pdf> (Stasenko, O. (2012). *Didactic and methodological aspects of physical education of students in higher educational institutions.* URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/229327875.pdf>)

Томашук, О. Г., Сенько, В. І. (2018). *Організація фізичного виховання студентів закладів вищої освіти у сучасних умовах.* URL: <https://naukam.triada.in.ua/images/files/zbirnik16-2.pdf#page=65> (Tomaschuk, O. G., Senko, V. I. (2018). *Organization of physical education of students of higher education institutions in modern conditions.* умовах. URL: <https://naukam.triada.in.ua/images/files/zbirnik16-2.pdf#page=65>)

Топчієва, Г. О. (2020). *Особливості проведення занять з фізичного виховання зі студентами у закладах вищої освіти.* URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b5830d39-54ec-486b-a5bc-c83d9d7bce48/content> (Topchieva, G. O. (2020). *Peculiarities of physical education classes with students in higher education institutions.* URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b5830d39-54ec-486b-a5bc-c83d9d7bce48/content>).

Adams, T., Brynteson, P. (1995). The effects of two types of required physical education program on attitudes and exercise habits of college alumni, *The Physical Educator*, 52 (4), 203–208.

SUMMARY

Filonenko Oksana. Comparative characteristics of the system of physical education in institutions of higher education in the USA and Ukraine.

The article provides a comparative description of the system of physical education in higher education institutions of the USA and Ukraine.

To solve the set goal, the following research methods were used: theoretical analysis of pedagogical literature, normative documents, materials of periodicals on the research topic; structural-logical analysis and systematization; comparison of different views on the problem; generalization.

It has been established that in the American system physical education of students is not a mandatory academic discipline and there is no single typical unified program. Each state, district, individual higher educational institution or teacher has the right to develop a physical education program, its own recommendations depending on the interests of

students, conditions, traditions of higher educational institutions and the characteristics of the teaching staff and material and technical base. The main task of physical education in the USA is the formation of a physically healthy person. Thus, the concept of physical education in the USA gives students the opportunity to do what they like. In the USA, they believe that a program imposed against the will of students will not bring any benefit. Therefore, various games and sports are actively implemented in universities, which students can choose independently. Physical education classes in America take place mostly in the form of games.

In Ukraine, physical education is mandatory in institutions of higher education and is regulated by normative documents. Physical education at the university is carried out during the entire period of student education and is carried out in various forms that are interconnected, complement each other and are a single process of physical education of students. The structure of physical education of students includes three relatively independent blocks: physical education, student sports and active leisure. In institutions of higher education of Ukraine, students do not choose the type of sport, taking into account which classes will be held.

We see the prospects for further exploration directly in the study of the possibilities of applying the American experience in the education of physical culture of students in the system of higher education in Ukraine.

Key words: *physical education, physical culture, higher education institutions, experience of the USA and Ukraine.*